

Viete, ako sme v parašutizme začínali ?

Mnohí z našich terajších parašutistov nevie, ako vlastne v Československu parašutizmus vznikol. V poslednom období síce vznikli niektoré publikácie, ktoré bližšie sprístupňujú toto téma. Napr. z pera krajského inštruktora v Západoslovenskom kraji Emila Tencera boli vydané Dejiny parašutizmu na Slovensku I. Z jeho pera je pripravený i II. diel (žiaľ ich vydanie zatiaľ spôsobujú finančné prostriedky). Pripravená na vydanie je i história parašutizmu v Žilinskom kraji z pera ďalšieho inštruktora parašutizmu v tomto kraji Miroslava Pecku. Ojedinele sa vyskytli pokusy v malých brožúrach Zo života parašutistov 40. rokov športového parašutizmu v Partizánskom a pod. Vydaná bola tiež brožúra 50 výročie Paradoxu v Olomouci, atď.

V dnešnej dobe historiky, aké boli ťažké začiatky vyznievajú ako málo uveriteľné. Skutočnosť, že to boli naozaj veľmi ťažké začiatky a stáli veľa námahy, potu a obetavosti dávajú za pravdu mnohé príbehy zo života parašutistov.

Prvých športových parašutistov vycvičili príslušníci výsadkových jednotiek, ktoré začali vznikať v roku 1947, ako nový druh vojska v Zákupoch u Českej Lípy pod vedením plk. Karola Palečka. Príslušníkmi sa stali dobrovoľníci získaní náborom. Od budúcich výsadkárov sa vyžadovali také predpoklady, ako fyzická zdatnosť, psychická odolnosť, schopnosť prekonať najrôznejšie prekážky a riešiť zložité nepredvídané situácie. Charakterové a osobné vlastnosti vyžadovali húževnatosť, odvahu, vynaliezavosť, chladnokrvnosť, rozhodnosť a iniciatívu. V teoretickej a praktickej sa výsadkári zoznamovali s padákovým materiálom, absolvovali náročnú prípravu pre zoskok padákom a učili sa ovládať zbraň, ktoré sa v tom období používali. Príprava bola venovaná aj vedeniu boja v extrémnych podmienkach s prekonávaním rôznych prekážok, nácviku rozmanitých situácií v boji zblízka a pod. K praktickým zoskokom na padákoch sa dostávali až po záverečných skúškach z pozemnej prípravy na syntentických aparátoch a po preskúšaní zoskokov z padákovej veže. Samozrejme, že mnohé syntentické aparáty a prípravné zariadenia si sami skonštruovali a postavili tak, aby výcvik bol čo najdokonalejší. Už v lete v roku 1948 skončil prvý inštruktorský kurz 20 mužov a po ňom 10 žien, ktorý zabezpečovalo výsadkové vojsko.

Týmto 10 dievčatám, ktoré sa stali prvými adeptkami športového parašutizmu v Československu sa dnes chcem bližšie venovať, pretože s niektorými som sa v živote stretol pri svojom dvojročnom výcviku v sokolskom parašutizme v rokoch 1950-1952 v Prahe (Vlasta Rybínová, Jiřina Hříbková), alebo v tomto období v Bratislave (Vlasta Čejková a jej manžel pplk. v. v. Zdenek Sigmund, člen nášho Klubu vojenských výsadkárov). Na prvý kurz parašutistiek sa prihlásilo v roku 1948 11 dievčat. Po psychotechnických skúškach, lekárskech prehliadkach nakoniec zostalo 10 dievčat. Jedna nebola prijatá i keď vraj bola najlepšia na psychotechnických skúškach. Polovica týchto dievčat bojovala za okupácie v partizánskych oddieloch v Čechách i na Slovensku.

Ružena Doležalová partizánka z brigády Jána Husa, Majka Cachovanová z oddielu Jána Kozinu, Vlasta Čejková z Liberca, partizánka zo Železných hôr a Vysočiny a dve partizánky zo Slovenska, z brigády Jána Žišku, ktorým velil kpt Pola – Elena Donátová a Amália Adamcová. Ďalšími boli dievčatá zo Zväzu brannosti Mária Stehlíková, Božena Mertová, Marie Nežerná, Vlasta Rybínová a Jiřina Hříbková.

Trojtyždňový výcvik vo vojenskom výcvikovom stredisku v Zákupoch neďaleko Českej Lípy viedli mladí poručíci, Zdenek Sigmund a Jaroslav Mladý. Zdenek Sigmund si dnes spomína na to takto.

Zavolať si ma k sebe generál Paleček a hovorí: „Zverujem Ti 10 žien. Musíš z nich urobiť parašutistky. Ale nie aby si ich zničil!“

Výcvik bol vyplnený rôznymi kondičnými behmi, pochodmi v teréne so záťažou i bez nej. Spoločný pobyt vo výcvikovom stredisku s tvrdým dovedy nezvyklým výcvikom, i keď čiastočne prispôbený ženám a za prísnej vojenskej morálky a poriadku, ale v priateľskom duchu priniesol výsledok. „Mauthausen“ tak ako nazývali syntentický výcvik na špeciálnej prekážkovej dráhe (rozmanité šibenice so šnúrami, povrazmi a remeňmi, rôznych vysokých drevených stien, mostíkov, vysokých kladín, bariér a hojdačiek). V ťažkých vojenských topánkach, v rovnošate paradesantných jednotiek, vrátane nepremokavej kamuflážovej

bundy zvládať výcvik bolo skutočne náročné. Tá krátka doba čo tam boli pod vedením uvedených mladých veliteľov a inštruktorov rotného J. Hricka a J. Kačúra s nimi urobila hotové zázraky. S takým elánom zdolávali výcvik, že sa skoro vyrovnali i svojim inštruktorom a dokonale tak vyvracali tradované hovory o slabšom ženskom pohlaví.

Bol som jedným z tých, ktorí absolvovali v roku 1950 – 1952 výcvik na „opičej“ prekážkovej dráhe spolu s Vlastou Rybínovou a Jiřinou Hříbkovou a tak dodnes obdivujem ich húževnatosť, s akou to vtedy zvládali. Myslím si, že je to na škodu, že dnes takýto výcvik pre mladých ľudí neexistuje, nevykonáva sa. Určite by nebolo toľko „závislých“ na rôzne neduhy tejto spoločnosti.

Po ukončení výcviku, nadišiel čas zoskokov na letisku v Hradčanoch. Necelých 24 hodín pred prvým zoskokom došlo však pred očami dievčat k tragickej udalosti. Pri cvičných zoskokoch vojenských výsadkárov sa vinou závady materiálu na padáku neotvoril padák jednému vojakovi. Napriek tomu, že sa snažil závadu odstrániť – nepodarilo sa mu to. V tom čase sa skákalo ešte bez záložných padákov. Hneď po tejto tragickej nehode boli ďalšie zoskoky zastavené. Vtedy však dievčatá ukázali veľkú odvahu, aj keď boli priamymi svedkami tejto nehody na padáku VJ-1, na ktorých mali i ony skákať. Vymohli si mimoriadne povolenie na zoskoky a absolvovali ich bez väčších problémov. Po zoskokoch, ktoré vykonali z Dakoty im prišiel zablahoželať osobne generál Paleček. Po tomto zoskoku nasledovali ešte ďalšie dva a kurz ukončili. Ďalšie 3 zoskoky absolvovali v roku 1949. Kurz bol ukončený slávnostným posedením, pri ktorom generál Paleček všetkým zainteresovaným poďakoval za príkladnú prácu. Veliteľom a inštruktorom kurzu Ústredný výbor Zväzu brannosti odovzdal pamätné medaily.

Keď sa už dnes 80 ročnej Vlasty Čejkovej – Sigmundovej opýtate na chvíle výcviku, či stačili fyzický? Ešte i dnes v jej lícach zabliká úsmev. „Ale áno! Kde spočiatku nestačila sila, nahradila to veľká vôľa. Ono to nebolo také ľahké zabehnúť vo vojenskom výstroji 5 – 10 km. Zvlášť keď si uvedomíte, že obyčajne my dievčatá sme boli zvyklé na topánky s vysokými podpätkami a odrazu nám inštruktori Hricko a Kačúr prikázali bežať vo vojenských kanadách. Sami by sme to ani jedna nedokázali, ale v danom kolektíve, kde sme sa navzájom podporovali a vôľa kolektívu dokázala i neuveriteľné. Ten pobyt vo výcvikovom priestore bol najlepší liek na sebadôveru. Nevedeli sme si ani predstaviť, že by bolo niečo nemožné. Veď za vojny ako partizánky sme prekonávali takisto všetky namáhavé pochody, znášali útrapy, hlad a dokázali sme to ako muži. Boli sme takisto statočné, tak aký rozdiel medzi mužmi. To všetko vyvracia akési povedačky o slabšom pohlaví. V tom období som tiež ešte netušila, že môj veliteľ Zdenek Sigmund sa o rok stane mojím manželom a do rodiny pribudne neskôr i ďalší parašutista, náš syn Vlastimil, ktorý si prvé zoskoky odskákal na letisku vo Vajnoroch“.

Pavel F r a n í k
člen KVV Bratislava